

Innspill til Kunnskapsdepartementets arbeid med ny overordnet rammeplan for lærerutdanningene

Til: Kunnskapsdepartementet

Oslo, 9.6.2026

Innspill fra Musikk i Skolen, Norges Korforbund og Krafttak for sang.

Musikk i Skolen, Norges Korforbund og Krafttak for sang er kjent med Kunnskapsdepartementets invitasjon om å komme med innspill til overordnet rammeplan for lærerutdanningene.

Ovennevnte organisasjoner er i sine respektive virksomheter avhengig av at det i landet finnes god nok kompetanse til å lede og formidle musikk og sang i norsk grunnskole. Forutsetningen for at dette skal skje, ligger i all hovedsak til lærerutdanningen.

Som SSBs siste kartlegging¹ om lærerkompetanse i grunnskolen fra 2021-22 viser, er lærerkompetansen i praktiske og estetiske fag (unntatt kroppsøving) lavere enn for de fleste andre grunnskolefag. Musikkfaget skiller seg også ut ved at lærerkompetansen ytterligere har sunket siden forrige SSB-kartlegging. Ifølge siste kartlegging mangler nå 70% av nyutdannede lærere musikk i fagkretsen. Også Utdanningsforbundets egen kartlegging² av nyutdannede læreres fagkompetanse fra 2024 viser svært lave tall for fagene musikk, mat og helse og kunst og håndverk. I 2024 var det kun 199 lærere som ble uteksaminert innenfor faget musikk (30sp, 60 sp og master fordypning samlet). Tilsvarende tall for matematikk var 1831!

Lærerkompetansen i musikk er, ifølge SSB, høyest på ungdomsskoletrinnet. Det er på de lavere trinnene - spesielt på 1-5 trinn, som antallet lærere som underviser musikk uten noen som helst fagkompetanse er størst. Dette er både paradoksalt og svært alarmerende: Det er på de laveste trinnene - når barna er yngst, som betydningen og effekten av god pedagogikk

¹ Arnesen, H. et al. (2023). Lærerkompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 2021/2022. Statistisk sentralbyrå

² Utdanningsforbundet (2024). Lærerutdanningene – søkere og uteksaminerte kandidater 2024. Faktaark 2024:11

er størst! Det er her fundamentet bygges, og det er her grunnlaget for videre læring, forståelse, refleksjon og musisk og sosial trygghet etableres.

Musikk og sang er i høyeste grad øvingsfag. Å lære seg instrumenter eller å utvikle sangstemmen krever jevnlig repetisjon og øving. Jevnlig sang under fagkompetent ledelse trener muskelminnet og trygger barnets evne til å bruke sangstemmen også senere i livet.

Gjennom Syngende skole programmet³ under Krafftak for sang, har Musikk i Skolen det siste desenniet besøkt og hatt dialog med flere enn hundre skoler. Gjennomgående ser vi, at den største utfordringen er at det er få lærere som kjenner seg trygge på å bruke den egne sangstemmen sin i klasserommet. Stemmeskam er utbredt, og for å unngå å selv være nødt til å synge med barna, tar lærerne i bruk digitale hjelpemiddel der barna skal synge sammen med "artister" på Youtube, Spotify eller andre ferdige lydspor - ofte til helt feil tonearter og i dårlige kommersielle arrangementer. Slik har også spontansangen i mange skoler blitt borte. Det som tidligere var sang som avbrekk eller bindeledd mellom ulike situasjoner under skoledagen, har nå blitt erstattet med passiv musikklytting eller andre aktiviteter. Ved dette går man også glipp av den åpenbare og viktige muligheten til å bruke sangen som et viktig verktøy for sosial inklusjon.

Sang krever erfaringskompetanse

Sang er en intim aktivitet som er tett knyttet opp til den enkeltes person og unike stemme. For å hjelpe barna til å tørre å synge sammen med andre - gjøre sin stemme bli hørt - kreves det god og trygg pedagogisk veiledning fra en trygg lærer som har god nok kompetanse. For å kunne gi god veiledning til barn i ulike aldre, må læreren selv kjenne sin stemme og ha hatt anledning til å lære den å kjenne i løpet av sin utdanning. En lærer som aldri har blitt eksponert for sang eller musikk i løpet av sin utdanning, vil med liten sannsynlighet ta disse uttrykksformene i bruk i sitt daglige virke - være seg i sin egen fagundervisning, eller i tverrfaglig arbeid på tvers av fagene.

Sangen og musikken har mistet terreng

Etter at praktiske og estetiske fag ble fjernet som obligatoriske fag i lærerutdanningen, har vi registrert en gradvis nedbygging av musikkens posisjon og lærernes kompetansenivå på skolen. Vi registrerer også at tiden brukt på sang på skolen ser ut til å ha minket betydelig, samt at deltakelse i f.eks kompetansestyrkende etterutdanningskurs for lærere har sunket markant etter at LK20 ble innført. Musikken og sangen har med andre ord mistet terreng. Samtidig har regjeringen ved Meld. St 34⁴ En mer praktisk skole (2023-24) tydelig signalisert at man ønsker en skole som nettopp tar i bruk mange ulike læringsformer og både kreative og kunstneriske uttrykksmåter.

For å snu denne negative utviklingen foreslår vi i denne sammenhengen derfor følgende konkrete tillegg til den nye rammeplanen for lærerutdanning:

- at studenter i grunnskolelærerutdanningene (GLU) under sitt utdanningsløp igjen MÅ velge et praktisk eller estetisk fag (fortrinnsvis musikk, mat og helse eller kunst og håndverk)

³ <https://www.musikkiskolen.no/syngendeskole>

⁴ Meld.St. 34 (2023-2024).

- at det innføres krav om lærerkompetanse for undervisning i disse fagene også på barnetrinnet (minimum 30 sp)

Våre konkrete forslag til endringer:

I underkapittel §12 Lærerutdanning for trinn 1-4:

Under §12-1 Utdyping av kjernekompetanser

- å skape og formidle estetiske opplevelser for **og med** elevene, **å integrere sang som et tverrfaglig uttryksmiddel**, samt å legge til rette for kreativitet og undring i alle fag.

Under § 12-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng med profesjonsrettet pedagogikk, minst 30 studiepoeng i hvert av fagene norsk og matematikk, **og minst 30 studiepoeng i et praktisk eller estetisk fag**

I underkapittel §13 Lærerutdanning for trinn 5-7:

§ 13-1 Utdyping av kjernekompetanser

- å anvende praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer, og elementer av lek **og sang** for å styrke utforskning, motivasjon og mestring.

§ 13-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Lærerutdanning for trinn 5-7 skal inneholde minst 60 studiepoeng profesjonsrettet pedagogikk, **og minst 30 studiepoeng i et praktisk eller estetisk fag**

Å innarbeide krav om minst 30 studiepoeng i et praktisk/estetisk fag i grunnskolelærerutdanningene, vil bidra til å snu en uheldig utvikling, og sikre at elever i hele landet får likeverdig undervisning også i disse fagene, uavhengig av bosted. Dette tiltaket vil også i høy grad kunne påvirke skolens kompetanse innenfor sang, og bidra til å gi barna sang som et levende verktøy for livet.

Vi stiller oss for øvrig også bak innspillet fra Norsk forum for musikkpedagogisk forskning (FoMuP)

Med vennlig hilsen

Ulrika Bergroth-Plur- Daglig leder i Musikk i Skolen
Kim Stian Gjerdingen Bakke - Generalsekretær i Norges Korforbund
Jarle Flemvåg - Daglig leder i Krafttak for sang